

Назарій Тарасович Лоштин,
кандидат історичних наук,
науковий співробітник відділу рукописів,
Львівська національна наукова бібліотека
України імені Василя Стефаника,
асистент кафедри історії, музеєзнавства та культурної спадщини,
Національний університет «Львівська Політехніка»
(Львів, Україна)
ORCID: 0000-0002-8911-7808
e-mail: nazarii.loshtyn@gmail.com

МАТЕРІАЛИ ДО ІСТОРІЇ ЛЬВОВА У ФОНДАХ ВІДДІЛУ РУКОПИСІВ ЛЬВІВСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. СТЕФАНИКА: ІСТОРІЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета дослідження – аналіз наявності у фондах відділу рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника матеріалів до історії Львова та окреслення перспектив дослідження цих матеріалів. **Методологія дослідження** спирається на принципи історизму та системності. Ключовим у дослідженні є застосування архівної евристики. **Наукова новизна** полягає в аналізі фондів відділу рукописів на наявність матеріалів до історії Львова та визначенні шляхів їхнього подальшого використання дослідниками леополітани. Публікуються фрагменти анотованого покажчика «Історія міста Львова». Це було перше дослідження, що узагальнювало інформацію про наявність у відділі рукописів документів до історії міста. **Висновки.** Матеріали до історії Львова, наявні у фондах відділу рукописів ЛННБ України імені В. Стефаника, охоплюють період від пізнього середньовіччя і до середини ХХ ст. Вони зосереджені у фондах окремих інституцій, що діяли у Львові до Другої світової війни, та діячів науки і культури міста. Опрацювання цих матеріалів розпочалось одразу після створення академічної бібліотеки. Комплексне опрацювання рукописів до історії Львова реалізоване в покажчику 1956 р., укладеному до 700-річчя від часу заснування міста. До покажчика внесено 289 позицій із 22-х фондів відділу рукописів. Їх розподілено за вісьмома великими тематичними групами, що висвітлюють основні напрями історії міста – від мистецтва, архітектури й культурного життя до природних умов та розвитку економіки. Представлений аналіз наявних рукописних джерел свідчить, що перед істориками досі відкритою є перспектива вивчення історії Львова крізь призму культури (шкільна та академічна освіта; театр; книга, преса тощо), політики (політичні рухи та партії, діячі, органи влади), релігійного життя (церкви різних християнських конфесій; чернечі ордени; пам'ятки сакрального мистецтва), економіки (ремісничі цехи, торгівля, господарство) тощо.

Ключові слова: Львів, рукописи, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника, відділ рукописів, покажчик.

Актуальність теми дослідження. Початок Другої світової війни та приєднання Західної України до СРСР вплинули не лише на політичне та економічне, а й на культурне життя Львова. Внаслідок заходів радянської влади відбулася глобальна зміна в мережі установ, що діяли у сфері культури – йдеться про архіви, бібліотеки, музеї, галереї тощо. Серед нових установ – сучасна Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника (далі – ЛННБ). Втрати та розпорошення її фондів за часів Другої світової війни та в повоєнні роки між численними інституціями УРСР та закордону призвели до потреби їхнього опрацювання та систематизації. Це стосується й рукописних фондів ЛННБ. Після відновлення незалежності України наново активізовано історичні дослідження на теми, що були під забороною за радянських часів, зокрема з церковної історії. Відповідно, постало завдання удоступнення та популяризації архівних фондів. Це завдання актуальне й донині. Матеріали відділу рукописів, що відомі ще з довоєнних часів, досі плідно вивчаються науковцями та публікуються окремими виданнями [5].

Аналіз досліджень і публікацій. Фонди відділу рукописів ЛННБ активно використовуються дослідниками від часу створення бібліотеки. Поза численними працями з історії міста, що спираються на рукописні джерела з фондів відділу, досі не створено комплексного дослідження про матеріали відділу рукописів до історії Львова. Слід згадати декілька праць, що стосуються тематики нашої розвідки. Документи до історії магістрату міста Львова у фонді Бібліотеки Національного закладу ім. Осолінських (далі – НЗіО) розглянула Тетяна Гошко [3]. Декілька публікацій присвячено рукописним збіркам з фондів відділу рукописів. У цих працях автори торкаються й львівської тематики. Йдеться, наприклад, про розвідку Петра Баб'яка стосовно рукописів бібліотеки Наукового Товариства імені Шевченка (далі – НТШ) [2], дослідження Тетяни Гуцаленко про бібліотеку та архів василіан [4] та Марії Кольбух про монастирські збірки кирилических рукописних книг, зокрема львівських монастирів Св. Онуфрія та Св. Юрія [10, с. 360–362]. Цінні документи до історії ЛННБ опубліковано у двох томах матеріалів про розпорошення та втрати фондів у 1939–1953 рр. [12; 13]. Опубліковані документальні джерела дають змогу простежити формування рукописного фонду ЛННБ від часу створення бібліотеки, а також містять окремі згадки про опрацювання рукописних матеріалів до історії Львова.

Мета дослідження – аналіз наявності у фондах відділу рукописів ЛННБ України імені В. Стефаника матеріалів до історії Львова, висвітлення історії їхнього опрацювання та окреслення перспектив дослідження цих документів.

Виклад основного матеріалу. У 1940 р. у Львові засновано академічну книгозбірню під назвою Львівська філія Бібліотеки АН УРСР. На основі шести великих бібліотек міста – НЗіО, НТШ, Фондації ім. В. Баворовського, Руського Народ-

ного Інституту «Народний дім», Єврейської конфесійної громади та товариства «Студіон» [12, с. X–XII] – було сформовано єдину бібліотеку.

Разом із друкованими виданнями в цих книгозбірнях зберігалися й рукописи, відповідно, вони також стали складовою частиною фонду новоутвореної бібліотеки. Наявність значної кількості рукописних матеріалів стала підставою для створення у структурі нової бібліотеки відділу рукописів [7, с. 427].

Новий відділ у повоєнні роки перебував під пильним наглядом державних органів. Яскравим свідченням цього є доповідна записка Міністерства державної безпеки Української РСР ЦК КП(б)У про рукописний відділ Львівської філії Бібліотеки АН УРСР від 8 січня 1947 р., в якій керівник міністерства Сергій Савченко рекомендував зібрати фахову комісію для вивчення архівів з фондів відділу рукописів, що стосуються більшовиків, лідерів українського національного руху 1917–1921 рр. тощо, і констатував, що сам відділ «богат різними інтересними матеріалами, представляючими большое политическое значение» [11, с. 362–363].

Якщо звернутися до кількісних показників про наявність рукописів у згаданих вище бібліотеках, на основі яких постало зібрання відділу рукописів, то отримуємо наступні дані [12, с. X–XII]:

НЗіО	6000 інвентаризованих манускриптів, 5960 автографів (за іншими даними – 6000 од. зб. неопрацьованих рукописів та 2220 документів)
НТШ	1430 од. зб. скаталогованих рукописів і близько 500 нескаталогованих
Фундація Баворовських	1660 скаталогованих рукописів
«Народний дім»	понад 1000 рукописів
Єврейська сповідна громада	106 од. зб. скаталогованих рукописів (за іншими даними – 2000)
«Студіон»	10000 фасцикул документів

Відомо, що станом на лютий 1940 р. до фондів новопосталої бібліотеки надійшло понад 34475 од. зб. рукописів [7, с. 428]. Важливо пам'ятати, що не йдеться про фізичне переміщення фондів – вони й надалі зберігались у приміщеннях своїх «колишніх» інституцій. Лише в березні 1949 р. відділ рукописів отримав приміщення в сучасному головному корпусі академічної книгозбірні, де діє дотепер [7, с. 444].

Рукописи, що надійшли до фондів нової бібліотеки, можна поділити на дві групи. Перша – це власна документація бібліотек, створена у процесі їхньої

діяльності. Друга – це колекційні матеріали, що походять з попередніх століть та потрапили до фондів довоєнних бібліотек від інших установ та осіб або ж цілеспрямовано збиралися фондоутворювачами.

На жаль, рукописні фонди, що надійшли до складу Львівської філії Бібліотеки АН УРСР у 1940 р., не збереглися в непорушному стані до нашого часу. Першою причиною цього стали події Другої світової війни – вивезення зі Львова історичних цінностей, зокрема й архівних та бібліотечних фондів, нацистами. Слід пам'ятати, що після повернення радянської влади в 1944 р. не було створено нових актів передання довоєнних бібліотек, розпорочених протягом нацистської окупації, до складу академічної книгозбірні – очевидно, що чинними були акти передання ще за 1940 р. Вони ж, скоріше за все, не відповідали реальним показникам наявності фондів станом на 1944 р.

Ще одна причина – це робота Комісії для відбору та підготування історичних і культурних цінностей до відправлення до Польської Народної Республіки (далі – ПНР), що розпочала свою роботу в 1945 р. Внаслідок її діяльності з фондів академічної бібліотеки до Польщі передано понад 7000 рукописів [7, с. 434–435]. При переданні фондів до ПНР було обрано принцип, відповідно до якого рукописи, пов'язані з історією УРСР, необхідно залишити у Львові [15, с. XV]. Проте відомо, що серед вивезених рукописів були й кириличні рукописні книги, рукописи, що висвітлюють історію ранньомодерного Львова, рукописи львівських істориків тощо [12, с. XXIX–XXX].

Таким чином, внаслідок подій Другої світової війни та повоєнного передання документів до ПНР було сформовано фонд відділу рукописів. На жаль, станом на 1949 р. кількість та зміст фонду не були остаточно встановлені. Тому очевидно, що для працівників ішлося насамперед про первинне опрацювання фондів [7, с. 445–446]. Роком пізніше було скорочено штат працівників, внаслідок чого їх залишилося лише троє – Таїсія Козачук (завідувачка відділу), Владислав Бандура та Казимир Гебултовський [7, с. 447].

Слід згадати, що у другій половині ХХ ст. відбулося також передання значної частини рукописних матеріалів до Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР у Києві, а також до фондів історичного архіву у Львові.

Враховуючи події Другої світової війни, повоєнне передання рукописів до ПНР та радянських інституцій, а згодом загальну невпорядкованість фондів відділу рукописів та брак кваліфікованих кадрів, видається малоімовірним, що у відділі провадилася комплексна робота з пошуку та опрацювання історичних джерел з історії Львова. Проте слід зазначити, що пошук та виокремлення матеріалів до історії міста або ж його інституцій проводилися на початку 1940-х

років. Так, відповідно до затверджених планів науково-дослідних тем, працівниця польського сектору відділу рукописів Станіслава Карчевська мала займатись опрацюванням матеріалів до історії Львова [7, 454], дещо пізніше – у травні 1941 р. – ще один працівник польського сектору, Казимир Гебултовський, при опрацюванні фонду відокремив документи, що стосувалися католицької Митрополичої курії, осередком якої був Львів, а також католицької Духовної семінарії [6, с. 565].

У повоєнний час працівники бібліотеки здійснювали систематизацію окремих збірок. Так, у 1944 р. Богдан Барвінський опрацював архів своєї відомої у Львові та Галичині родини Барвінських [12, с. 272, 286], у 1945 р. цей архів «розложено ... до поодиноких папок, з яких одержано 28 великих фасцикулів і 45 течок. Містять вони рукописи, листи, акти і документи. Упорядковано родинну переписку Барвінських і закінчено порядкувати рукописи» [12, с. 369], а опрацювання рукописів з архіву Барвінських було заплановане на 1946 р. [12, с. 375]. У 1947 р. у відділі рукописів опрацювали матеріали зі збірки історика та дослідника історії Львова Дениса Зубрицького (позапланова робота) [13, с. 144]. Після завершення Другої світової війни опрацювання матеріалів проводилось і в інших відділах. У 1946–1948 рр. працівник відділу бібліографії Юліан Заяць підготував «Бібліографію історії міста Львова» на 2,5 тисячі записів [14, с. 166].

Детальніший пошук джерел з історії Львова провадився в 1956–1958 рр. Внаслідок цього було укладено джерельні матеріали під назвою «Історія міста Львова. Анотований покажчик рукописних матеріалів бібліотеки». Оригінал покажчика зберігається у відділі рукописів. Його укладачі – Таїсія Козачук та Казимир Гебултовський. Позитивну оцінку цьому покажчикові надали історики Іван Крип'якевич та Степан Білецький [7, с. 456]. Усі виявлені джерела було поділено на вісім великих тематичних груп: 1) Бібліографічні і довідкові матеріали. Збірки і архіви. Спогади; 2) Загальна історія міста; 3) Будівництво і архітектура; 4) Природа міста; 5) Економіка; 6) Лікувальні установи; 7) Культура; 8) Мистецтво (детальніше в Додатку 2). Загалом – 289 позицій.

Для полегшення пошуку необхідних матеріалів укладачі доповнили свою працю детальним іменним покажчиком, де водночас зазначено сфери діяльності згаданих осіб.

Внесені до анотованого покажчика рукописи належать до 22-х різних фондів: бібліотек наукових та освітніх інституцій (НТШ, фундації Баворовських, Оссолінеуму, Управління консервації львівського воєводства, Львівського університету); монастирів (колекція львівських бенедиктинок); окремих осіб, що займалися збиранням архівних документів, та науковців (Сидора Глинського, Михайла Возняка, Якова Головацького, Антонія Петрушевича, Александра Чоловського, Антонія Шнайдера, Леопольда Райса); політиків (Германа Діаманда) та

журналістів (Остапа Ортвіна); а також родових архівів (Дідушицьких, Козловських, Кшечуновичів, Павліковських, Сапег). Окремо слід згадати про фонд 9 – Нові надходження, в якому зібрано різноманітні матеріали, що надходили до відділу. Також укладачі долучили матеріали з фонду історика Антонія Прохаски, який пізніше передали до історичного архіву у Львові. Отож покажчик авторства Таїсії Козачук та Казимира Гебултовського зафіксував наявність матеріалів до історії Львова у фондах відділу рукописів станом на 1950-ті роки, представивши їх фактичний стан після втрат та передання фондів. Очевидно, що важко говорити про вичерпність цього покажчика, про що писали й самі укладачі в передмові (див. Додаток 1). Проте це свідчить про плановість такої роботи, що проходила в межах підготовки до відзначення 700-річчя від часу заснування міста [7, с. 456].

Виявлення та опрацювання джерел до історії Львова у фондах відділу рукописів Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника відкриває перед дослідниками декілька перспектив. Якщо зосередити увагу хоча б на фондах шести довоєнних львівських бібліотек, то, перш за все, їхній аналіз є важливим з точки зору вивчення історії збирання, колекціонування та опрацювання рукописів у Львові протягом XIX – першої половини XX ст. Враховуючи специфіку діяльності установ, на основі яких постала львівська академічна бібліотека, можна стверджувати, що збережений до нашого часу рукописний матеріал насамперед є важливим для вивчення історії багатонаціонального Львова.

У фондах відділу рукописів леополітана представлена в різних фондах. У рукописній збірці НТШ (ф. 1) зберігаються матеріали до історії фондоутворювача, а також численні рукописи українських діячів Львова та Галичини XIX–XX ст., джерела до історії українських товариств («Руська бесіда», «Академічна громада», «Дружній лихвар» та ін.), театру (театр товариства «Руська бесіда»), преси («Літературно-наукового вістника», газет «Зоря», «Рідний край», «Громадський голос») тощо.

У книгозбірні «Народного дому» (ф. 2) також репрезентовані матеріали до історії товариств («Академический кружок», «Товариство імені Михайла Качковського», «Русская Рада»), документи до історії церков Львова та Галичини, шкільництва (наприклад, школи при Ставропігійському інституті), москвофільської преси («Русское Слово», «Галичанин»).

Щодо архівних фондів польських книгозбірень, як НЗіО (ф. 5), Бібліотека Фундації Баворовських (ф. 4), то, знову ж таки, окрім документів з історії установ, у них зібрано численні колекційні матеріали, в тому числі рукописні джерела до давньої історії Львова.

Зокрема, у фонді Баворовських зберігаються рукописи та копії праць з історії міста таких авторів, як Ян Томаш Юзефович, Денис Зубрицький, Олександр Батовський та ін. Також збереглися джерела до історії Театру графа Скарбека.

Документація про діяльність чернечих орденів (єзуїти, театинці, домініканці, боніфратри, кармелітки босі, бенедиктинки, василіани), вірменської церкви, національних громад (королівські привілеї для вірмен, ради старійшин вірменської громади, вірменського суду), про облогу міста козацькими військами, цехове ремесло й торгівлю (шевці, крамарі, ливарники, хірурги), освіту (папська колегія ченців-театинців, школа глухонімих), а також численні матеріали до історії культурного життя Львова за австрійських часів представлені у фонді НЗіО.

Щодо особових архівних фондів істориків, які досліджували Львів та збирали про нього матеріали, то значна частина леополітани зберігається в особовому фонді львівського архітектора Леопольда Райса (ф. 92). До них належать: джерела до історії єврейської громади, Товариства єврейських ремісників "Jad charuzim"; матеріали про функціонування Промислового музею, транспорт у Львові (кінний та електричний трамвай, фіакри тощо); офіційні розпорядження міських органів влади; матеріали до історії театрального та музичного мистецтва (зокрема колекція програм концертів Музичного товариства у Львові); опи си кам'яниць.

У фонді одного з найвідоміших збирачів рукописних джерел отця Антонія Петрушевича (ф. 77), окрім рукописів праць українського науковця з історії культури міста, зберігаються матеріали до історії братства св. Теодора Тирона та збірки королівських актів для львівських вірмен. У колекції отця Петрушевича відклалося найстаріше датоване рукописне кириличне Євангеліє Апракос, переписане у Львові в 1477 р. дяком Волошиним [9, с. 30–31; 8, с. 82] (зустрічається також ім'я переписувача Трифона [1, с. 66]).

Наукова новизна дослідження полягає в аналізі фондів відділу рукописів на наявність матеріалів до історії Львова та виокремленні їх з метою подальшого використання дослідниками історії Львова.

Висновки. Наявна леополітана у фондах відділу рукописів ЛННБ України ім. В. Стефаника загалом охоплює період від пізнього середньовіччя і до середини ХХ ст. Представлений аналіз джерел свідчить про те, що перед істориками досі відкрита перспектива вивчення історії Львова крізь призму культури (шкільна та академічна освіта; театр; книга, преса та ін.), політики (політичні рухи та партії, діячі, органи влади), релігійного життя (церкви різних християнських конфесій; чернечі ордени; пам'ятки сакрального мистецтва), економіки (ремісничі цехи, торгівля, господарство) тощо.

Додаток 1

Історія міста Львова.

Анотований покажчик рукописних матеріалів бібліотеки

ВІД СКЛАДАЧА

Старовинне українське місто Львів біля шести століть знаходилося під гнітом польських і австро-угорських загарбників, проти яких український народ вів постійну боротьбу.

Реакційна польська шляхетська та буржуазна історіографія, всупереч історичним фактам, намагалася довести, що нібито Львів [завжди – слово стерто. – *Н. Л.*] був польським містом, але багатівікова історія міста Львова вказує на те, що Львів завжди був містом українським.

Мета цього покажчика – допомогти науковим працівникам, дати їм до рук джерела, які б дозволили висвітлити справжню історію міста.

На жаль, рукописні матеріали нашої бібліотеки лише частково висвітлюють історію міста Львова, тому покажчик не претендує на вичерпну повність.

Покажчик включає як окремі рукописи, так і цілі архіви та збірки, які відображають в більшій або меншій мірі різні періоди розвитку Львова. Включений до покажчика матеріал охоплює період з XIV сторіччя до 1939 року. Покажчик побудовано тематично. Всередині кожної теми матеріал розташовано хронологічно, за винятком першого розділу – «Бібліографічні і довідкові матеріали, збірки і архіви. Спогади», – і другого – «Загальна історія міста» (параграф «Матеріали загального характеру»), де матеріал розташовано за алфавітом авторів або назвою документів.

Відомості про автора складаються з прізвища, імені та по батькові. Для авторів-іноземців подається прізвище та ім'я українською мовою, а також мовою оригіналу. Транскрипцію іноземних прізвищ мовою оригіналу подано лише один раз, при першому описові документа цього автора. Коротку характеристику осіб подано в іменному покажчику.

Заголовки документів подані мовою оригіналу (взяті в лапки) за винятком документів, в яких відсутні заголовки. В останньому випадку складач покажчика сам формулював заголовок документа українською мовою, не беручи його в лапки чи дужки. При описі рукописів було визначено також і їх характер (автограф, чорновий автограф, оригінал, чернетка, список, писарський список, копія, писарська копія, машинописна копія). При описі листів визначалась лише копія. Якщо лист є оригіналом, то визначення його не давалось. В кінці кожного опису подано шифр рукопису.

Кожний документ анотовано, за винятком тих, де сам заголовок розкриває зміст. Поряд з анотаціями, по можливості, подаються відомості про публікацію та використання документів в працях окремих авторів.

В листажі показано лише кількість сторінок, або аркушів, які відносяться до історії Львова, і не подається загальна кількість сторінок рукопису.

Зібраний матеріал розподіляється на три групи, а саме:

1. Рукописи, які можна вважати джерелами до історії Львова;
2. Рукописи, що є повним або скороченими списками з джерел;
3. Рукописи праць по історії Львова.

В основному до покажчика включено весь матеріал до історії міста Львова, що є у відділі.

Додаток 2

Структура та чисельні показники праці Історія міста Львова.

Анотований покажчик рукописних матеріалів бібліотеки

	ТЕМАТИКА	ДОКУМЕНТИ	ФОНДИ
I	Бібліографічні і довідкові матеріали. Збірки і архіви. Спогади	1–10	ф. 4 Бібліотека Баворовських ф. 5 НЗіО ф. 9 Нові надходження ф. 59 Козловські ф. 77 Петрушевич ф. 92 Райс
II	Загальна історія міста		
1	Матеріали загального характеру	11–49 (+35а)	ф. 4 Бібліотека Баворовських ф. 5 НЗіО ф. 9 Нові надходження ф. 36 Головацький ф. 44 Діаманд ф. 59 Козловські ф. 63 Кшечуновичі ф. 77 Петрушевич ф. 87 Прохаска ф. 92 Райс ф. 132 Львівський університет
2	Привілеї, декрети, укази	50–74	ф. 4 Бібліотека Баворовських ф. 5 НЗіО ф. 63 Кшечуновичі
3	1848 рік у Львові	75–92	ф. 5 НЗіО ф. 76 Павліковські ф. 103 Саєги ф. 77 Петрушевич ф. 63 Кшечуновичі ф. 36 Головацький

4	Адміністративні установи	93–105	ф. 5 НЗіО ф. 9 Нові надходження ф. 45 Дідушицькі ф. 59 Козловські ф. 92 Райс
5	Судівництво	106-118	ф. 4 Бібліотека Баворовських ф. 5 НЗіО ф. 45 Дідушицькі ф. 59 Козловські ф. 92 Райс
6	Вірмени	119–125	ф. 4 Бібліотека Баворовських ф. 5 НЗіО ф. 59 Козловські ф. 77 Петрушевич
7	Церковні справи	126–137	ф. 4 Бібліотека Баворовських ф. 5 НЗіО ф. 8 Колекція бенедиктинок ф. 77 Петрушевич
III	Будівництво і архітектура	138–145	ф. 5 НЗіО ф. 26 Управління консервації ф. 92 Райс
IV	Природа міста	146	ф. 5 НЗіО
V	Економіка		
1	Загальні питання	147–153	ф. 4 Бібліотека Баворовських ф. 5 НЗіО ф. 59 Козловські ф. 92 Райс ф. 144 Шнайдер
2	Промисловість, цехи	154–169	ф. 5 НЗіО ф. 9 Нові надходження ф. 59 Козловські ф. 77 Петрушевич ф. 92 Райс
3	Торгівля	170–184	ф. 4 Бібліотека Баворовських ф. 5 НЗіО ф. 9 Нові надходження ф. 45 Дідушицькі ф. 59 Козловські ф. 63 Кшечуновичі ф. 73 Ортвін ф. 92 Райс

4	Фінанси	185–188	ф. 5 НЗіО
5	Міське господарство	189–200	ф. 4 Бібліотека Баворовських ф. 5 НЗіО ф. 59 Козловські ф. 92 Райс
6	Шляхи сполучення	201–203	ф. 9 Нові надходження ф. 92 Райс
7	Земельні справи	204–209	ф. 4 Бібліотека Баворовських ф. 5 НЗіО ф. 9 Нові надходження
VI	Лікувальні установи	210–217	ф. 63 Кшечуновичі ф. 76 Павліковські ф. 92 Райс
VII	Культура		
1	Наукові установи і товариства	218–240	ф. 1 НТШ ф. 4 Бібліотека Баворовських ф. 5 НЗіО ф. 9 Нові надходження ф. 36 Головацький ф. 59 Козловські ф. 73 Ортвін ф. 76 Павліковські ф. 77 Петрушевич ф. 92 Райс
2	Учбові заклади	241–258	ф. 5 НЗіО ф. 9 Нові надходження ф. 29 Возняк ф. 59 Козловські ф. 63 Кшечуновичі ф. 92 Райс ф. 103 Сапєги ф. 141 Чоловський ф. 159 Глинський
3	Преса. Видавництва	259–268	ф. 5 НЗіО ф. 59 Козловські ф. 76 Павліковські
4	Бібліотеки, музеї та інш.	269–276	ф. 4 Бібліотека Баворовських ф. 5 НЗіО ф. 59 Козловські ф. 92 Райс

VIII	Мистецтво		
1	Театр	277–286	ф. 4 Бібліотека Баворовських ф. 5 НЗіО ф. 59 Козловські ф. 73 Ортвін ф. 92 Райс
2	Музика	287–289	ф. 92 Райс
	Всього	289 (+35а)	

Список використаних джерел

1. Александрович В. Дар Львова. Ч. 1: Мистецтво XIII–XVI століть. Львів, 2014. 176 с.
2. Баб'як П. Збірка рукописів Бібліотеки НТШ у відділі рукописів Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України // Бібліотека Наукового Товариства ім. Шевченка: книги і люди. Матеріали круглого столу. Львів, 1996. С. 45–50.
3. Гошко Т. Історія Львівського магістрату XIV–XVII ст. у документах збірки «Бібліотеки інституту ім. Осолінських у Львові // Рукописна Україніка у фондах Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України та проблеми створення інформаційного банку даних. Львів, 1999. С. 375–379.
4. Гуцаленко Т. «Бібліотека та центральний василіанський архів у Львові» // Рукописна Україніка у фондах Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України та проблеми створення інформаційного банку даних. Львів, 1999. С. 128–149.
5. Голінський М. *Silva rerum: (1648–1665)* / упоряд. Орест Заяць, Ярослав Федорук. Київ, 2019. Ч. 1 (1648–1649). 446 с.
6. Дзюбан Р. До історії формування ретроспективних фондів Львівської філії Бібліотеки АН УРСР (1940–1941): нове документальне // Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника. Львів, 2015. Вип. 7 (23). С. 562–595.
7. Дядюк М. Відділ рукописів // Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника. Львів, 2010. Вип. 2 (18). С. 426–468.
8. Запаско Я. Доброписці тоді славні були. Нариси з історії українського рукописного мистецтва. Львів, 2003. 176 с.
9. Кириличні рукописні книги у фондах Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України: Каталог. Т. 1: XI–XVI ст. / уклад. М. Кольбух (голов. ред.). Львів, 2007. 522 с.
10. Кольбух М. Монастирські збірки кириличних рукописних книг у фондах ЛННБ України ім. В. Стефаника // Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника: історія і сучасність. Доповіді та повідомлення Міжнародної наукової конференції. Львів, 28–30 жовтня 2010 р. Львів, 2010. С. 360–367.
11. Культурне життя в Україні. Західні землі. Том 1. 1939–1953. Київ, 1994. 747 с.

12. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника: переміщення і втрати фондів: збірник документів і матеріалів. Т. 1. 1939–1945 / упоряд. Г. Сварник (керівник) та ін. Львів, 2010. 620 с.

13. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника: переміщення і втрати фондів: збірник документів і матеріалів. Т. 2 (1946 – березень 1953) / упоряд. Г. Сварник (керівник) та ін. Львів, 2019. 622 с.

14. Рибчинська Н. Створення і становлення відділу бібліографії (з архівних джерел 1940–1962 рр.) // Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника. Львів, 2010. Вип. 2 (18). С. 157–180.

15. Informator o polonikach w zbiorach rękopismienych Lwowskiej Narodowej Naukowej Biblioteki Ukrainy im. Wasyla Stefanyka. Zbiory Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolinskich zinwentaryzowane przed 1945 r. / Opracowali Maciej Matwijów i Elżbieta Ostromęcka. Wrocław, 2010. 539 s.

Nazarii Loshtyn,

Candidate of Historical Sciences (Ph. D. in History),

Researcher of the Manuscript Department,

Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv;

Assistant of the Department of History, Museum Studies and Cultural Heritage,

Lviv Polytechnic National University

(Lviv, Ukraine)

ORCID: 0000-0002-8911-7808

e-mail: nazarii.loshtyn@gmail.com

Materials on history of Lviv in fonds of Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv: history and prospects of research

The aim of the research is to analyze the materials on the history of Lviv in the fonds of the Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv and define the prospects of their research. **Research methodology** is based on the principles of historicism and consistency. The application of archival heuristics has a key function in the research. **Scientific novelty** lies in the analysis of the fonds of the Manuscript Department for the availability of materials on the history of Lviv and differentiation of the ways of their further usage by the scientists who study the history of Lviv. Excerpts of the annotated index "History of Lviv" were published. It was the first research that generalized information about the documents on the history of Lviv in the Manuscript Department. **Conclusions.** Materials on the history of Lviv presented in the fonds of the Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv cover the period from the Late Middle Ages to the middle of the 20th century. They are concentrated in the fonds of separate institutions that functioned in Lviv until the Second World War and academic and cultural figures in Lviv. The research of these materials started right after the foundation of the academic library. Comprehensive research of the manuscripts on the history of Lviv was performed in the index from 1956 dedicated to the 700-anniversary of the city foundation.

289 records from 22 fonds of the Manuscript Department are included into the index. They are divided into eight big thematic groups that highlight main directions in Lviv history – from art, architecture, and cultural life to environmental conditions and the development of economy. The analysis of the available handwritten sources demonstrates that historians still have a prospect to study the history of Lviv through the prism of culture (school and academic education; theatre; book and media; etc), politics (political movements and parties; politicians; power structures), religious life (churches of different Christian confessions; monastic orders; sacral art landmarks), economics (artisan guilds, trade, farming), etc.

Key words: Lviv, manuscripts, Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv, Manuscript Department, index.

*Стаття підготовлена 18 січня 2021 року;
подана до друку 27 січня 2021 року.*